Contributed by Alex De Jong, Haneen Maikey
maandag, 29 augustus 2011 -

In juni was Haneen Maikey van de Palestijnse queer-organisatie AL Qaws in Amsterdam. Onze Nederlandse vrienden van Grenzeloos spraken met haar over queer-zijn in Palestina en de Palestijnse vrijheidsstrijd.

“Het is belangrijk om mijn ervaringen als Palestijnse queer activiste te delen: de media hebben vaak alleen aandacht voor ons als slachtoffers, onze eigen stem wordt genegeerd. Al Qaws bestaat nu zo’n tien jaar en probeert een ruimte te creëren waar Palestijnse queers en HLBT’s (Homo’s, Lesbo’s, Biseksuelen en Transgenders) hun identiteiten kunnen tonen en steun krijgen. Voor ons maakt dit deel uit van een bredere visie op het ontmantelen van de seksuele en gender hiërarchieën in de Palestijnse samenleving.”

De Palestijnse samenleving is een van de weinige Arabische samenlevingen waarin een specifieke queer stroming vorm heeft gekregen. Waarom denk jij dat dit is?

“Verspreid over Noord-Afrika bestaan allerlei informele groepen maar Palestina en Libanon zijn de enige plaatsen met formele organisaties. Verzet is een dagelijks aspect van het leven voor Palestijnen en al tientallen jaren lang worden we uitgedaagd om onze identiteit. Ik groeide op in een klein dorpje in het noorden: pas toen ik naar Jeruzalem verhuisde dwong het alom aanwezige racisme me om mijn Palestijnse identiteit te ontdekken. Een eigen identiteit ontdekken en voor het recht daarop vechten is een bekende ervaring voor ons. Daarnaast worden we voortdurend vergeleken met Israël – een land dat zogenaamd verdediger is van homo-rechten terwijl de Palestijnse samenleving inherent homofoob zou zijn. Dergelijke vergelijkingen dwingen om over deze kwesties na te denken. Onze groep begon compleet a-politiek, slechts gericht op onze persoonlijke omstandigheden, maar ontwikkelingen als de tweede intifada, die in 2000 begon, en de oorlog tegen Libanon in 2006, waren belangrijke momenten die onze groep dwongen om politiek stelling te nemen.”

Hoe was het ontdekken van een identiteit als queer vergeleken met het ontdekken van je identiteit als Palestijnse?

“Mijn identiteit als queer ontwikkelde zich meer geleidelijk. Al Qaws biedt mensen de gelegenheid hun seksuele identiteit in hun eigen tempo te ontdekken. Ik herinner me het moment dat ik begreep dat ik zowel Palestijns als queer kon zijn. Het voelde vreemd om naar een vergadering te gaan waar we het alleen over queer hadden, maar op de terugweg tegengehouden te worden door soldaten omdat ik Palestijns ben. Westerse strategieën als ‘uit de kast komen’ zijn niet bruikbaar voor ons, een Gay Pride betoging zou onder andere nutteloos zijn omdat veel van onze leden niet ‘uit de kast zijn’ op de manier zoals westerlingen daar over denken. We hebben vrienden en familieleden die weten van onze seksuele identiteit, maar anderen weten het weer niet. In verschillende situaties

kunnen we verschillende personen zijn zonder een rituele coming out. Uit de kast komen is een individuele benadering, ontstaan in een individualistische samenleving. De Palestijnse samenleving is veel meer gericht op het collectief. Mijn ouders nemen het me meer kwalijk dat ik niet meer in de buurt woon dan dat ik lesbisch ben. Veel mensen willen niet door een coming out een breuk met hun familie riskeren – niet omdat ze bang zijn voor geweld of zo, maar omdat ze zo'n prijs te hoog vinden."

Met welke groepen werken jullie samen?

"We werken nauw samen met Aswat ("Stemmen" in het Arabisch), een organisatie van Palestijnse, homoseksuele vrouwen. We runnen samen een hulplijn, organiseren educatie en staan in contact met een netwerk van groepen die ijveren voor vrouwenrechten, mensenrechten en emancipatie, zowel binnen Israël als op de westelijke Jordaanoever.

We richten ons op de eerste plaats op de Palestijnse samenleving en hebben weinig contact met Israëlische groepen. Maar we hebben ook politieke meningsverschillen met de meeste Israëlische HLBT organisaties. Wij werden meer radicaal en politiek, terwijl zij juist integratie in de natie nastreven en specifieke rechten voor HLBT's proberen te winnen. Of je nu Israëlisch of Palestijns bent, dat is niet mijn benadering.

Twee jaar geleden werden twee homo-jongeren gedood in Tel Aviv. Ook wij spraken onze afkeur uit over deze homofobe misdaad maar de betoging naar aanleiding van de moorden werd gedomineerd door blanke mannen en rechtse politici. Shimon Peres hield een toespraak om de moorden te veroordelen, terwijl hij medeverantwoordelijk was voor het doden van honderden Palestijnen enkele maanden eerder in Gaza, en er werd afgesloten met het zingen van het Israëlische volkslied. Palestijnen werden dus uitgesloten."

Afgezien van de bezetting, wat zijn de specifieke problemen waar Palestijnse queers mee geconfronteerd worden? Natuurlijk horen wij veel over religieus fundamentalisme…

"Volgens mij heeft deze politieke ontwikkeling geen grote gevolgen voor het dagelijks leven. Ondanks religieuze uitingen is de Palestijnse samenleving in wezen seculier. Ik breng veel tijd door op de westelijke Jordaanoever en ik zie geen extremistische golf van fundamentalisme. De Palestijnse samenleving is erg divers. Je kunt niet spreken over één ervaring, maar voor Palestijnse queers, binnen en buiten Israël, bestaan twee soorten uitdagingen. Je hebt de universele problemen waar queers mee geconfronteerd worden: je geïsoleerd voelen, opgroeien in een hetero-normatieve omgeving en natuurlijk homofobie. Daarnaast heeft de Palestijnse samenleving meer specifieke trekken, zo is het een zeer patriarchale samenleving. En er rust een groot taboe op seksualiteit, ook hetero's spreken er niet over. We proberen seksualiteit in het algemeen tot een issue te maken zodat andere feministische of mensenrechtengroeperingen niet kunnen doen alsof het hen niet aangaat, zoals sommige van hen zouden doen als we alleen over homoseksualiteit zouden spreken.

Zowel Palestijn als queer zijn betekent op twee niveaus gediscrimineerd worden. Racisme tegen Palestijnen maakt geen onderscheid naar gelang seksualiteit. Discriminatie tegen Palestijnen is heel gevarieerd, van wanneer mensen je belachelijk maken om je accent of je in de bus vertellen dat ze geen Arabisch wensen te horen, tot soldaten die je in de rondte commanderen bij een checkpoint."

Wat is de specifieke bijdrage die jullie als een queer groep pogen te leveren aan de Palestijnse bevrijdingsstrijd?

"De meest onderdrukte mensen hebben ook het meeste belang bij sociale verandering. Je kunt ervoor kiezen om op te komen voor specifieke homo-rechten maar je kunt ook, zoals wij doen, op basis van de discriminatie die je ondergaat opkomen voor universele rechten en bevrijding. Wij proberen niet alleen homo's en lesbo's aan te spreken maar om ook op te komen voor mensen die zich gediscrimineerd voelen vanwege hun gender of hun onwil om te trouwen. Op die manier

proberen we ook bondgenoten te vinden. Verschillende groepen proberen om de kwestie van Palestijnse queers te manipuleren: sommige Palestijnse groeperingen noemen ons ‘verwesterd’, volgens liberalen is seksualiteit alleen een privékwestie, en niet politiek, en ondertussen doet de Israëlische regering zich voor als een verdediger van homo-rechten. Onze ervaringen geven ons een uniek perspectief. Toen ik door de Verenigde Staten trok om spreekbeurten te geven werden we genegeerd door zionisten – wij hadden graag met hen gediscussieerd maar we lijken wel onzichtbaar te zijn voor hen. Palestijnse queers worden blijkbaar geacht het slachtoffer van de Palestijnse Autoriteit (PA) te zijn of gewoon niet te bestaan.

Onze belangrijkste politieke campagne is tegen wat pinkwashing genoemd wordt: het cynische gebruik van de Israëlische regering van de relatief uitgebreide rechten voor Israëlische HLBT’s om hun imago op te poetsen en de aandacht van schendingen van mensenrechten af te leiden. Ik hoor vaak de tegenwerping dat er niets mis mee is dat de Israëlische regering hun homo-beleid promoot, maar het gaat niet om homo-rechten. Israël schendt de mensenrechten, onderdrukt ons en beschuldigt onze samenleving ervan achterlijk en onverbeterlijk homofoob te zijn. Onze ervaringen als Palestijnse queers worden genegeerd terwijl onze samenleving zwart wordt gemaakt. Dit heeft niet alleen directe gevolgen voor hoe we internationaal gezien worden maar sommige Palestijnse homo-jongeren hebben dit vertoog overgenomen en dromen ervan naar Israël te vluchten. Maar de wet is heel duidelijk: Palestijnen kunnen geen asiel krijgen in Israël. Israël zal Palestijnse queers niet helpen. Wij hebben geen andere optie dan ons uit te spreken tegen pinkwashing.

Daarom ben je nu ook in Amsterdam toch?

“Ja, ik zal een workshop geven over pinkwashing en homo-toerisme naar Israël. Meer specifiek wil ik het hebben over BDS (Boycott, Divestment, Sanctions) als een middel om ons te verzetten tegen het Israëlische beleid. Wij beschouwen onszelf als een integraal deel van de Palestijnse samenleving: dat bedoel ik niet nationalistisch maar in de zin dat wij onder dezelfde beproevingen leiden als andere Palestijnen. Wij waren daarom al deel van acties tegen de bezetting en Israëlisch racisme maar we hebben ook een groep gevormd die vanuit een specifiek queer standpunt actie voert voor BDS: Palestinian Queers for BDS. BDS is een veelbelovende, nieuwe strategie en wordt gesteund door de overgrote meerderheid van de Palestijnse civil society. Een nieuwe vorm van geweldloos verzet, onafhankelijk van de PA, krijgt nu vorm, gebaseerd op mensenrechten.

Wij proberen in de internationale queer-beweging steun te krijgen voor BDS en zowel radicale als meer gematigde groepen over te halen BDS te steunen. Alleen externe druk kan Israël dwingen de bezetting te staken. In Europa zagen we het meeste resultaat met de oproep om de Algemene Vergadering van IGLYO (International Gay and Lesbian Youth Organization), die plaats vinden in Tel Aviv, te boycotten. Met deze oproep is de kwestie van de rechten van Palestijnse queers en de gevolgen van de bezetting daarop in tientallen HLBT-organisaties een discussiepunt geworden.

Met tien jaar van activisme hebben we onszelf bewezen als deel van de samenleving en laten zien dat we een specifiek bijdrage kunnen leveren. Onze opvattingen over seksualiteit en identiteit zijn nieuw in de Palestijnse samenleving en trekken de aandacht. Tegenwoordig komen ook hetero’s naar onze activiteiten omdat ze zich daar vrijer kunnen voelen. Waar ik het meest trots op ben is dat we een levendige beweging en een ruimte voor Palestijnse queers gecreëerd hebben.”